

Дягілєва Людмила Дмитрівна
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків, Україна)

МОВНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ У ВНЗ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

***Анотація.** Стаття присвячена мовній підготовці правоохоронців. Унаслідок аналізу наукової літератури, присвяченої теоретичним основам мовної підготовки курсантів вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України розкриті основні дидактичні шляхи підвищення ефективності професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців.*

***Ключові слова:** професійна підготовка, мовна підготовка, професійно спрямована мовна підготовка, правоохоронці, професійна діяльність*

Diagilieva Liudmyla D.
Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)

LANGUAGE TRAINING OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

***Abstract.** The article is devoted to the language training of law enforcement officers. On the basis of scientific literature analysis theoretical basics of professional training of cadets of higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine the main didactic ways of increasing the efficiency of professionally oriented language training of future law-enforcement officers have been disclosed.*

***Key words:** professional training, language training, professionally oriented language training, law enforcement officers, professional activities.*

Ефективність здійснення правоохоронцями своїх професійних обов'язків пов'язують з певним рівнем їх професійної підготовки. Нова редакція Закону України «Про вищу освіту» велике значення надає компетентності та високому рівню освіти особи, яка навчається [1]. У Рекомендаціях міжнародної організації праці №195 «Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання» визначено, що освіта, підготовка кадрів та безперервне навчання роблять істотний внесок у забезпечення інтересів окремих громадян, економіки і суспільства загалом, особливо враховуючи винятково важливий виклик, пов'язаний з досягненням повної зайнятості, викориненням бідності, забезпеченням соціальної інтеграції та сталого економічного зростання в умовах глобальної економіки [2].

Професійна підготовка осіб до здійснення будь-якої діяльності є предметом досліджень багатьох авторів [3, 4, 5, 6]. У даній роботі, ми визначаємо професійну підготовку тих, хто навчається у ВНЗ МВС, як процес і результат спільної роботи викладача і курсантів, спрямований на передачу і засвоєння останніми визначеної системи професійних знань, формування професійних умінь і навичок, професійно-значущих якостей особистості, вироблення певного досвіду й емоційно-ціннісного ставлення до дійсності, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності.

Ми дотримуємося думки таких авторів, як Бандурка О. М., Бочарова С. П., Землянська О. В., які розглядають знання, як «об'єктивно необхідні відомості про всі сторони (блоки) праці працівників органів внутрішніх справ, частина професійного досвіду, вираженого у формі відображення фактів, уявлень, понять і законів у свідомості майбутніх суб'єктів правоохоронної діяльності. Професійні вміння – це дії та техніки працівника, що застосовуються ним для виконання своїх професійних обов'язків і виступають вихідними елементами цілісної технології його професійної діяльності. Під професійними навичками розуміються уміння,

які сформовані шляхом повторення операцій або дії в різних умовах, що може застосовуватися людиною без активного контролю свідомості [7].

Динамізм життя, професійні вимоги, що стають все більш різноманітнішими та складнішими потребують від сучасного правоохоронця постійної роботи із вдосконалення набутого рівня освіти, пов'язуються з необхідністю його безперервної підготовки та професійного самовдосконалення через самоосвіту та під час різноманітних заходів з підвищення кваліфікації.

Приведення діяльності поліції України до світових стандартів посилює соціально-сервісний характер її діяльності, а сформованість у працівників ОВС іншомовної комунікативної компетенції стає передумовою ефективності їх професійної діяльності [8, 9]. Зважаючи на важність та актуальність зазначеного вище, на жаль, досвід практичної діяльності працівників свідчить про необхідність підвищення ефективності їх мовної (іншомовної) підготовки.

Такі автори, як Пасько О. М. на прикладі працівника Національної поліції зазначають, що висококваліфікований та конкурентноспроможний фахівець проходить етапи становлення від довузівського рівня, вузівської підготовки до післявузівської підготовки [10].

Отже, довузівська підготовка має включати освітню та виховну підготовку у загальноосвітніх закладах та враховувати певний обсяг профорієнтаційної роботи. Вузівська підготовка має такі етапи, як навчання та виховання з метою набуття професійних, знань, умінь, навичок, професійно-значущих якостей особистості, вироблення певного досвіду й емоційно-ціннісного ставлення до дійсності. Післявузівська підготовка – це самовдосконалення працівників правоохоронних органів. Різні аспекти мовної підготовки майбутніх професіоналів в немовних навчальних закладах розглянуті в роботах таких авторів, як Н. Артикуца,

О. Бігич, Л. Бондар, Л. Вікторова, М. Волошинова, Л. Гріднєва, Т. Гороховська [11, 12, 13].

У нашій роботі мовна (іншомовна) підготовка майбутніх правоохоронців розглядається як процес формування у них знань, умінь та навичок, особистісних якостей, які необхідні для ефективного іншомовного спілкування у межах професійної діяльності. Раніше нами були визначені протиріччя, які існують у процесі мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців. Існують протиріччя між змістом предмету іноземна мова в закладах професійної освіти та професійними потребами правоохоронців; між процесом здійснення мовної підготовки та реаліями повсякденної поліцейської діяльності; між певною «несистемністю» мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців та можливостями здійснення безперервної мовної (іншомовної) підготовки [14].

До того, унаслідок аналізу існуючої навчально-методичної літератури з викладання іноземних мов у ВНЗ МВС України нами був зроблений висновок про те, що традиційна система мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців ще не повною мірою враховує водночас сучасні світові вимоги щодо якості мовленнєвої освіти та специфіку правоохоронної діяльності.

Таке становище потребує певних змін в змісті мовної (іншомовної) підготовки правоохоронців та пошуку відповідних засобів та методів навчання.

На підставі вищезгаданого ми визначили основні дидактичні шляхи підвищення ефективності професійно спрямованої мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців:

- є доцільним організувати мовну (іншомовну) підготовку правоохоронців у ВНЗ МВС України як цілеспрямований, професійно орієнтований, неперервний, рівневий, поступовий, системний процес з чітко

скоординованими складовими. Підготовка може починатися вже на етапі довузівської підготовки (у межах виховної та (або) профорієнтаційної роботи), продовжуватися під час навчання у вищому навчальному закладі та тривати протягом всієї професійної діяльності під час самовдосконалення фахівців;

- у розробці змісту мовної (іншомовної) підготовки правоохоронців потрібно враховувати реалії та потреби професійної діяльності останніх.

Подібна робота проводиться у тісній співпраці викладачів та працівників практичних підрозділів з метою надання навчальному матеріалу більшої практичної значущості, новизни й актуальності.

Навчальні програми з мовної (іншомовної) підготовки необхідно привести у відповідність сучасним світовим вимогам щодо якості мовленнєвої освіти. Зокрема, визначити роль та місце кожного з етапів у мовній (іншомовній) підготовці правоохоронців; виділити рівні володіння мовою (іноземною мовою) на кожному з етапів; розробити відповідні критерії оцінювання та ін.

- під час формування у правоохоронців мовної (іншомовної) комунікативної компетенції є доцільним звернути більшу увагу на формування прагматичної компетенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Про вищу освіту. Закон України від 1.07.2014 № 1556-VII із змін.

[Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Рекомендация №195. О развитии людских ресурсов: образование, подготовка кадров и непрерывное обучение. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_532

3. Ануфрієв М. І., Бандурка О. М., Ярмиш О. Н. Вищий заклад освіти МВС України: Наук. практ. посібник. – Харків: ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с.

4. Верхола А. П. Оптимизация процесса обучения в вузе. – К.: Вища школа, 1979, - 176 с.
5. Давыдов Н. А., Бойченко Н. А. Как научиться быстро и эффективно обучать специалистов. – Симферополь: Таврия, 1992. – 112 с.
6. Зязюн І. А. Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння// Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр./ Редкол.: І. А. Зязюн та ін. – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000. – с. 4-7.
7. Бандурка О. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридическая психология: Учебник. – Харьков: Национальный университет внутренних дел, 2001. – 640 с.
8. Наилучшая практика первоначальной полицейской подготовки – аспекты учебной программы – Режим доступа:
<https://www.osce.org/ru/secretariat/109934?download=true>
9. Les missions de la police nationale – Режим доступа: http://www.viepublique.fr/documentsvp/securite_interieure_2005/missions_police.pdf
10. Пасько О. М. Система підготовки майбутніх працівників для Національної поліції - Режим доступа:
www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/5/43.pdf
11. Артикуца. Н. В. Мова права і юридична термінологія: навч. Посібник/ Н.В. Артикуца. – 2-ге вид., змін. І доп. – К.: Стилос, 2004. – 277 с.
12. Гороховська Т. В. Формування мовленнєвої культури майбутніх працівників ОВС/ Т. В. Гороховська// Проблеми пенітенціарної теорії і практики: щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. – 2003. - №8. – С. 454- 459.
13. Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей: колективна монографія/ О.Б. Бігич, Л.В. Бондар, М.М. Волошинова та ін.; за ред. О.Б. Бігич. К.: Вид. Центр КНЛУ, 2013. – 383 с.

14. Дягілева Л. Д. Питання мовної підготовки майбутніх правоохоронців в нових умовах професійної діяльності / Дягілева Людмила Дмитрівна // Актуальные научные исследования в современном мире: сборник научных трудов XIV Междунар. науч. конф. (г. Переяслав-Хмельницкий, 26-27 юин. 2016 г.). – Переяслав-Хмельницкий, 2016. – Вып. 6 (14), ч. 10 – С. 35-39.

Режим доступу: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1329>

15. Дягілева Л. Д. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції майбутніх дільничних інспекторів/ Л. Дягілева // Гуманітарний вісник Державного вищого навального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди». Педагогіка. Психологія. Філософія. – 2013. – Вип. 28(2). – С. 106-111. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2013_28_2_23

16. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Наук. Ред. укр. Вид-ня С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 237с.